

Forslag til endringer i kulturloven

Høringsuttalelse fra Kopinor

Vi viser til høringsbrev av 31. mars 2023 med forslag til endringer i kulturloven. Kopinor er positiv til forslaget og ønsker å komme med noen overordnede kommentarer, særlig knyttet til formålsbestemmelsen. Våre medlemsorganisasjoner vil avgi egne høringsuttalelser så langt de finner det ønskelig.

Kopinor er en organisasjon av opphavere og utgivere i til sammen 23 medlemsorganisasjoner (se oversikt nedenfor). Vi inngår avtaler om kopiering og annen bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale på vegne av norske og utenlandske rettighetshavere. Gjennom avtalene får hele utdanningsfeltet, forvaltning og øvrig samfunnsliv tillatelse til å kopiere fra alt utgitt materiale. Kopinor inngår også avtaler om digital formidling av innhold på internett, blant annet med Nasjonalbiblioteket. Vederlaget vi krever inn, føres tilbake til rettighetshaverne slik at nye verk kan skapes til beste for samfunnet.

Kulturloven og opphavsretten

Kulturloven er i dag en svært generell lov som fastslår de offentlige myndighetenes ansvar for å legge til rette for kulturvirksomhet i bred forstand. Det er imidlertid en annen lov, åndsverkloven, som er mer målrettet og som, forankret i internasjonale konvensjoner, sikrer skapende virksomhet på kulturfeltet.

Da en ny åndsverklov ble vedtatt i 2018, ble den gitt en formålsparagraf som i første ledd fastslår at loven skal

gi rettigheter til de som skaper, fremfører eller investerer i åndsverk eller nærstående prestasjoner og arbeider, og slik også gi insentiv til kulturell produksjon

Det er ikke noen motsetning mellom kulturloven og åndsverkloven, men Kopinor vil likevel fremheve betydningen av at opphavsretten sikrer kunstnere både økonomisk og ideell råderett over sine egne verk. Når staten ifølge kulturlovens § 3 skal fremme kulturvirksomhet «gjennom rettslege, økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante verkemiddel og tiltak», leser vi dette også som en forpliktelse til å fremme og sikre opphavsretten.

Ytringsfrihetens infrastruktur

Ifølge Grunnlovens § 100 skal de offentlige myndighetene legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Slik har samfunnet ikke bare et ansvar for å sikre den enkeltes ytringsfrihet, men også en plikt til å vedlikeholde og videreutvikle en fungerende infrastruktur. Som departementet selv peker på i høringsnotatet, omfatter denne infrastrukturen både utdanningssektoren og ulike offentlige og private institusjoner og virksomheter. At statens og kommunenes ansvar for å fremme kulturvirksomhet i kulturlovens formålsbestemmelse knyttes til denne infrastrukturen, er et godt og fornuftig grep.

Kopinor vil også benytte anledningen til å peke på opphavsretten som en viktig forutsetning for en åpen og opplyst offentlig samtale. Vi viser her til vår høringsuttalelse om NOU 2022:9 *En åpen og opplyst offentlig samtale*, der vi skriver:

Falske nyheter og spredning av konspirasjonsteorier utgjør skyggesiden av nettbasert informasjonsutveksling. Her tilbyr etablerte medier et nødvendig korrektiv, på samme måte som det norske litterære systemet sikrer kvalitetssikret innhold innenfor et bredt tilbud av titler. Selv om utgiverens portvokterrolle er redusert, spiller ansvarlige forlag og redaktørstyrte medier en betydelig rolle for å sikre den opplyste samtalen.

Men dette kommer ikke av seg selv. Det kretsløpet som utgjøres av utgivere, opphavere og et betalende publikum, er en forutsetning for å holde oppe denne infrastrukturen. Forvaltning av opphavsrettigheter er kjernen i dette kretsløpet.

Kopinor støtter også lovfesting av armlengdeprinsippet. Ved siden av å sikre kunstnerens frihet trekker prinsippet også opp en klar grense for statens og kommunenes myndighet og peker på hvor det kunstfaglige skjønnet skal ha forrang. Med lovfesting av armlengdeprinsippet og en begrunnelse i ytringsfrihetens infrastrukturkrav har departementet i sitt lovforslag gitt kulturloven mer solid innhold og retning enn hva tilfelle er i dag.

Med vennlig hilsen
Kopinor

Hege Munch Gundersen
adm. direktør
(sign.)

Kopinors medlemsorganisasjoner:

- Den norske Forfatterforening
- Den norske Forleggerforening
- Dramatikerforbundet
- Fagpressen
- Forbundet Frie Fotografer
- Forfatterforbundet
- Grafill – Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon
- Mediebedriftenes Landsforening
- Musikkforleggerne
- NOPA – Norsk forening for komponister og tekstforfattere
- Norges Fotografforbund
- Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
- Norsk Journalistlag
- Norsk Komponistforening
- Norsk kritikerlag
- Norsk Oversetterforening
- Norsk Redaktørforening
- Norsk Revyforfatterforening
- Norsk Tidsskriftforening
- Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
- Norske Billedkunstnere
- Norske Kunsthåndverkere
- Ny Musikk Komponistgruppe